

Jordbruksverket
Växt och kontrollavdelningen
Växtregelenheten

Synpunkter på remiss av på Jordbruksverkets föreskrifter om ekologisk produktion

Den nya förordningen (EU) 2018/848 för ekologisk produktion som ska börja gälla 2022 innebär flera utmaningar för den ekologiska produktionen. Det finns regler som påverkar den svenska ekologiska branschens konkurrenskraft på ett betydande negativt sätt. Det är därför av yttersta vikt att tillämpningen av den nya förordningen görs så bra som möjligt för svenska producenter. LRF anser inte att SJV bör tillämpa striktare nationell implementering av förordningen än nödvändigt, eftersom det kan hämma utvecklingen av den ekologiska produktionen.

Ambitionen med den nya förordningen sägs vara att möjligheterna till undantag ska minska. Vi har förståelse för att undantag kan påverka trovärdigheten för ekologisk produktion, som främst handlar om konsumenternas efterfrågan på ekologiska livsmedel. Det förtroendet måste vara fortsatt starkt för att skapa en efterfrågan på marknaden. Samtidigt bör man komma ihåg att EU-förordningen är ett resultat av politiska diskussioner där olika särintressen kommit till uttryck. Det faktum att regelverket också är gemensamt för alla länder inom EU gör att alla förväntas passa in i samma mall, trots att förhållandena skiljer mellan länder. Av den anledningen har det tillkommit en del möjligheter till undantag enligt förordningen. Det är därmed möjligt för länder att i vissa fall anpassa tillämpningen till de rådande förutsättningarna i landet. LRF anser att Sverige måste utnyttja de undantagsmöjligheter som finns för att stärka de svenska ekologiska producenternas konkurrenskraft. Även SJV menar att utgångspunkten i förslaget är att de ska utnyttja möjligheter till förenklingar eller undantag där det går. Det finns en del undantagsmöjligheter där vi menar att SJV kan gå längre, vilket vi redogör för i våra synpunkter nedan.

LRF ser att förslaget kommer att leda till en betydande ökad administrativ börda hos producenterna. Det införs många nya krav på individuella undantag, vilket direkt påverkar producenterna. Det införs också nya krav på administration. I dessa fall bör SJV återigen se över vissa bitar, där kraven innebär en överimplementering av förordningen.

Utöver administrativa kostnader så tillkommer rent ekonomiska kostnader. SJV redogör inte för några förslag på avgifter i nuläget, utan avser återkomma med det senare. Redan nu bör nämnas att kostnaden för ansökningar om individuella undantag bör begränsas för producenterna. Särskilt för trädgårdsföretag som odlar lite av många grödor så kommer de ekonomiska kostnaderna att bli kännbara, vilket kan leda till att de avstår från ekologisk produktion. Det är rakt emot målen i livsmedelsstrategin om ökad

ekologisk produktion. Avgift för svenska trädgårdsproducenter som utländska trädgårdsproducenter inte har, kommer dessutom innebära en ren konkurrensnackdel i förhållande till andra länder. Det är inte acceptabelt. Vi hänvisar här till vår skrivelse som vi skickade till SJV tillsammans med Ekologiska Lantbrukarna och KRAV den 12 maj 2021.

Det kan hända att det inte går att förena maximal förenkling både hos producenterna och andra aktörer. I det fallet anser vi att förenklingspotentialen hos producenterna måste väga tyngre. Kontroll och handläggning av myndigheterna eller av dem tillförordnade kontrollorgan är inte ett självändamål i sig. Produktionen ska öka enligt livsmedelsstrategin, därför måste producenterna ges bästa möjliga förutsättningar att verka.

Elvira Forsström, näringspolitisk expert ekologisk produktion, LRF

Stockholm 16 juni 2021

* Vi använder benämningarna *företag*, *företagare*, *producenter* och *odlare* i olika sammanhang. Med samtliga avser vi lantbruksföretag som är producenter av ekologiska produkter.

1 KAP. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

3-4 §§ Definitioner

Definitionen av *slutkonsument* kommer att vara viktig för särskilt växthusproducenter i den nya förordningen. Vi noterar att SJV har tagit bort förslaget på definition sedan det tidiga samrådet. Det är positivt eftersom det tidigare förslaget hade omöjliggjort försäljning av skurna örter till restaurang och storkök, men det kommer fortfarande att vara otydligt hur *slutkonsument* ska tolkas, vilket i sin tur kan omöjliggöra försäljning av skurna örter till restauranger och storkök som inte får ta in jord i sin verksamhet. Vi skulle därför hellre se en definition som tydligt inkluderar restaurang och storkök i definitionen av *slutkonsument*. Vi ser två lösningar på detta. I första hand bör en definition inkluderas i föreskriften, eftersom det gör det tydligt och ger definitionen en legal status. I andra hand bör definitionen i Nationella riktlinjer godkännas vid granskning av SJV och SLV, då den avser att inkludera restaurang och storkök i definitionen.

- Definition i föreskriften i första hand: *Fysiska eller juridiska personer som köper produkter för att använda privat eller för servering*
- Definition i Nationella riktlinjer i andra hand: förslaget som tas fram av Nationella riktlinjer där det ska specificeras på förpackningen: ”odlat i kruka, endast för användning i restaurang och storkök”

5 § och bilaga 1 krav på anmälan till certifieringssystemet

Det blir ett extra administrativt steg för producenterna att anmäla sig till två olika kontrollenheter. Vi förordar därför alternativet där SJV föreslår att de tillsammans med kontrollorganen och Livsmedelsverket tar fram en gemensam anmälningsblankett som automatiskt skickas till kontrollorganet och berörd myndighet. Alternativt att kontrollorganen skickar information till myndigheterna om aktörer anmäler sig till ett kontrollorgan. Detta vore det enklaste för de ekologiska aktörerna, precis som SJV själva uttrycker. Likaså vid upphörande av ekologisk produktion borde det vara enklare att Jordbruksverket får in denna information från kontrollorganen som hanterar certifikaten. Det primära fokuset måste vara att minska den administrativa bördan för producenterna.

Det bör tydligt framgå i föreskriften att kravet på anmälan bara gäller nya aktörer. Det kan förtydligas genom följande tillägg i fetstil:

- §4 Aktörer och aktörsgrupper **som vill börja med ekologisk produktion** ska anmäla sin verksamhet. (...)

Det är otydligt var aktören ska anmäla sin verksamhet. Ordet ”certifieringssystemet” i bilaga 1 kan göra det svårt att tolka om det gäller till ett kontrollorgan eller till ett system hos SJV.

7 § och bilaga 2 Avgifter vid prövning av ärenden

LRF har tillsammans med Ekologiska Lantbrukarna och KRAV skickat en skrivelse till SJV angående problemen med de nya avgifterna som väntas tillfalla producenterna i den nya förordningen. Utöver nedan kommentarer så hänvisar vi till den, daterad 2021-05-12.

Vi anser att det är felaktigt att det ska vara en avgift för varje dispensansökan som ska göras per art. Att denna avgift ska tas ut per art oberoende av antalet arter och mängder som en odlare ansöker undantag för är orimligt. Det riskerar att drabba producenter som satsar på en mångfald av arter och därmed utvecklingen av ekologisk utsädesproduktion för bland annat trädgårdsgrödor.

Vi har fått information om att undantagen som söks för konventionellt utsäde i Belgien, Holland och Norge genom databasen oXs eller okofro (Norge) inte bekostas av producenterna själva utan bekostas av statliga medel eller via kontrollavgifterna. I Finland betalar lantbrukarna en mindre avgift, beroende på hur många sorter de söker undantag för (1-5: 22€; >5 44€). Om Sverige inför avgifter, som viktiga grannländer inte har, blir det en tydlig konkurrensnackdel för svenska ekologiska odlare. Detta samtidigt som nya regler och rutiner ska införas. Jordbruksverkets nya föreskrift behöver ses över för att avgifterna ska bekostas och administreras annorlunda. Vi anser att ansökningsavgiften för undantagen bör kunna bekostas på samma sätt som de idag görs i våra grannländer dvs. med statliga medel eller kontrollavgifter, alternativt att avgifterna utformas enligt en trappstegsmodell beroende på antalet sorter/arter som odlaren ansöker om undantag för.

Bilaga 2 innehåller inga förslag på avgifter och det är därför omöjligt att lämna synpunkter på dem i nuläget.

Utöver kostnaden för avgifter vid prövning av ansökningar så tillkommer producenternas arbetskostnad för att skriva ansökan. Vi tror inte att alla producenter kommer kunna göra ansökningarna själva utan kommer behöva anlita kontrollorgan eller rådgivningsföretag för hjälp med ansökan. Timkostnaden för köp av dessa tjänster är betydligt högre än den timkostnad som SJV räknar med i den särskilda konsekvensanalysen. SJV:s kalkyl framstår därmed som något av en glädjekalkyl. Särskilt i början kommer också tiden det går åt att skriva en ansökan att vara högre än senare när man har vant sig vid förfarandet. Man kan ändå räkna med en viss startsträcka för företagen varje gång detta behöver göras, vilken blir längre ju mer sällan man gör det.

2 KAP. BESTÄMMELSER OM VÄXTODLING OCH INSATSVAROR INOM VÄXTODLINGEN

1 § Gemensamma bestämmelser om växtförökningsmaterial

Databasen oXs bör utvecklas så att den är mer användarvänlig. Vi föreslår att en "positivlista" tas fram i databasen, där arterna listas endast om det finns ett utbud på ekologiskt utsäde. EU-ekologiska och KRAV-certifierade trädgårdsodlare som sällan eller aldrig har använt oXs behöver en användbar databas som uppfyller deras behov utan att öka den administrativa bördan.

2-5 §§ Registrering av växtförökningsmaterial i oXs

Det bör krävas växtpass för import av växtförökningsmaterial och det bör framgå av föreskriften eller regleras i oXs på lämpligt sätt. Det är viktigt att importerat växtförökningsmaterial inte leder till en ökad risk att Sverige får in sjukdomar eller skadegörare.

Vad som är tillräcklig mängd skiljer sig generellt mellan företagen. En del behöver en liten mängd, andra en stor mängd. Det behöver vara möjligt för alla företag att köpa vad som är tillräcklig mängd för dem, utan att det leder till onödig administration. Det är positivt att SJV under 2021 avser titta på möjligheten att ta fram närmare regler om tillräcklig mängd utsäde för ytterligare arter.

(Enligt förslaget är det nu upp till utsädesföretagen att avgöra vad som är en tillräcklig mängd för växtförökningsmaterial för de arter som inte finns med i 3 §. Det innebär att mycket små kvantiteter kan registreras i oXs, med följderna att både SJV, kontrollorgan och odlare belastas med onödig administration för att hitta ekologiskt utsäde, utan att det egentligen leder till att mer ekologiskt utsäde används. Även om SJV har rätt i att det kan vara svårt att hitta en gemensam gräns för företag som skiljer sig åt mellan företagsinriktningar, så borde en minimigräns åtminstone kunna anges. Om inte, skulle SJV kunna uppmana företagen till riktlinjer genom allmänna råd. Vi tycker att det i allmänna råd vore rimligt att ange att mängder ska räcka till t.ex. 1 ha, och att utsädesföretagen bör kunna leverera mängder som är anpassade för småskalig odling. Nivåerna i dessa allmänna råd bör tas fram i samarbete med utsädesföretagen som har detaljerad kunskap.)

8-11 §§ och bilaga 3 Individuellt undantag

§ 8 p.3 är särskilt viktig för producenter som efterfrågar särskilda egenskaper i grödan som hen väljer att odla. I förordningen p.1.8.5.1 framgår att det är aktörens *kvalitativa och kvantitativa behov av relevant ekologiskt växtförökningsmaterial* som ska anses inte vara tillgodosedda, för att kunna bevilja undantag. Vi funderar på varför SJV har preciserat "framförallt på grund av odlingsförhållanden, mark- och klimatförhållandena och tekniska egenskaper". Paragrafen bör kunna byta ut "framförallt" mot "till exempel", för att inte utesluta andra kvalitativa egenskaper som kan vara relevanta i valet av växtförökningsmaterial. T.ex. bör utseende och smak- och texturegenskaper kunna räknas som kvalitativa egenskaper.

Arter för trädgårdsodling

I ett europeiskt perspektiv är sorter som är lämpliga för nordiska klimatförhållanden och förhållandevis små arealer, kommersiellt relativt ointressanta och utbudet av lämpliga ekologiska sorter är därför ofta begränsat. Sortvalet är dock en av de viktiga delarna av odlarens yrkeskunnande och företagsidé. Betydelsen sträcker sig ofta långt utöver själva odlingen i fält, t.ex. egenskaper som lagringsduglighet och kvalitétéer som olika kundgrupper behöver och uppskattar. Att säkerställa en god tillgång på utsäde för den ekologiska odlingen utan fördyrande administrativa omkostnader är viktigt om produktionen ska ges möjlighet att utvecklas enligt regeringens mål för ekologisk odling och i livsmedelsstrategin.

Idag befinner sig Sverige i början av en utvecklingsfas för ekologisk utsädesproduktion när det gäller trädgårdsgrödor och andra grödor som odlas i mindre arealer, för att kunna nå målet att endast ekologiskt utsäde används 2037. Utbudet på sorter anpassade till konsumenternas efterfrågan samt Sveriges olika regionala väderförhållanden är begränsat och oftast beroende av import. Utvecklingen behöver säkerställa ett utsädesutbud av hög kvalitet och inte drabba de ekologiska odlarna. Att därmed ställa för hårda krav på producenter vad gäller dispensansökningar riskerar i sin tur att hindra svenska utsädesföretag att registrera sitt utbud på ekologiskt utsäde om de inte kan garantera mängden och kvaliteten till sina kunder. Det kan även drabba mindre producenter som redan har relativt höga certifieringskostnader. Risken är att producenter lämnar certifieringen och att nya producenter inte börjar med ekologisk odling om de upplever de nya kraven som för krångliga och för dyra.

En gemensam databas inom EU är positivt, men med tanke på att det kan dröja tills den är fungerande så behövs det tid för anpassning. Vi kan inte i Sverige förlita oss på att utsädesproducenter utanför Sverige kommer att anmäla sig till databasen och i vilken utsträckning det kommer att innebära ett ökat utbud.

Behovet av individuella undantag bör undvikas så långt möjligt. SJV bör därför i så stor utsträckning som möjligt ta fram fler grödgrupper, så att utsäde kan klassas under kategorin Generell dispens.

Ekologiskt potatisutsäde

LRF är eniga med SJV om att utbudet på ekologiskt potatisutsäde behöver ökas och utvecklas. Det är positivt att SJV sedan det tidiga samrådet har diskuterat rimliga nivåer för kraven på ekologisk sättpotatis. Det är dock viktigt att SJV följer upp effekterna av modellen så snart som möjligt. Det är lite svårt att förutsäga exakt hur modellen kommer att fungera i praktiken för odlarna. SJV måste vara villiga att ändra i kraven om de inte visar sig fungera. Det måste också finnas överseende vid hantering av eventuella avvikelser till följd av förhållanden som odlarna själva inte kan styra över.

Det är viktigt att producenterna har tillgång till egenskaper hos produkterna som efterfrågas på marknaden, till exempel kvalitet, användningsområde, säsong eller

resistens mot skadegörare. Det kan inte nog poängteras att stor hänsyn måste tas till risken att få in skadegörare eller sjukdomar med ökad import av utsäde.

Förslaget skapar en administrativ och kostsam börda för företagen eftersom de kommer behöva ansöka om individuella undantag. De kommer också behöva hålla koll på den gradvisa ökningen av kravet på andelen ekologisk utsädespotatis från år till år, vilket kan vara förvirrande.

Med tanke på att det är nya regler som ska träda ikraft år 2022 så bör SJV överväga att senarelägga implementeringen av de nya reglerna det första året. Särskilt då är det viktigt att odlarna hinner beställa men också att leverantörerna kan beräkna hur mycket utsäde som behövs för att kunna beräkna tillgång. Vi förespråkar därför att datumet för beställning flyttas till 31/1-2022 istället för 1/12-2021. Ett alternativ är att senarelägga samtliga krav med start år 2023 istället för 2022. Då skulle det vara mer säkert hur den gemensamma databasen i EU fungerar.

Ansökan om undantag och handläggning av ärenden

De krav som ställs i den nya förordningen bör göras så enkla som möjligt att uppfylla och inte öka den administrativa bördan för producenterna. Förslaget att göra ansökan i oXs och att handläggningen utförs av den sökandes kontrollorgan har vissa fördelar. oXs framstår som ett relativt enkelt verktyg och det är en full digital lösning. Det är också möjligt att samtidigt kontrollera tillgången på ekologiskt utsäde, utan att behöva växla mellan olika digitala lösningar. Det är dock ett stort bekymmer att det inte går att ansöka om undantag för fler arter i en ansökan, eller bifoga underlag till ansökan i databasen. För att ansökan om undantag genom oXs ska vara ändamålsenlig så bör oXs utvecklas så att det är möjligt att ansöka för flera arter i en ansökan, inte bara fler sorter inom en grödgrupp. Om inte det är möjligt så är det en stor nackdel med SJV:s förslag om ansökan i oXs.

I nuläget finns inga garantier för att den ekonomiska kostnaden för handläggning av undantag i oXs inte kommer att drabba odlarna. Det bör regleras vilken kostnad som maximalt får tillfalla producenterna för hantering av ärenden.

Alternativa lösningar för handläggning av undantag

Ansökan skickas med e-blankett till Jordbruksverket

Det är inte rimligt att odlarna ska behöva dra det tyngsta lasset för den ökade administrativa bördan som uppstår i samband med nya krav på individuella undantag enligt förordningen. Det bör utredas vidare om det vore ett enklare förfarande för odlarna att ansöka för flera sorter via en e-blankett än flera ansökningar i oXs. I linje med Jordbruksverkets främjandeuppdrag så borde utredningen av alternativa lösningar fördjupas för att kunna se till företagarnas bästa. Det är viktigt att veta i vilket alternativ som den totala kostnaden bedöms bli störst för odlaren; vid handläggning i oXs eller via e-blankett. Vi önskar en tydligare analys och redogörelse för hur SJV har beräknat den administrativa bördan i handläggning av de olika alternativen.

SJV uppger att ansökan via e-blankett till SJV skulle göra det möjligt för en sökande att ansöka om undantag för fler sorter i flera arter och grödgrupper i en och samma ansökan. Det är en klar fördel för producenten, eftersom det minskar behovet av flera ansökningar som är förknippade med kostnad och administration. Vår uppfattning är inte att besluten gällande en e-blankett skulle behöva bli svåra att förstå för företagen. Det skulle enkelt kunna förtydligas av SJV i t.ex. en bilaga till beslutet. Att processen skulle riskera längre handläggningstider tror vi är möjligt att undvika genom att avsätta tillräckliga resurser på SJV. SJV kan också med fördel reglera i föreskriften inom hur lång tid en odlare kan förväntas få ett beslut.

Även om ansökan skickas till SJV så kan kontrollorganen fortsatt utföra handläggningen genom att SJV skickar ansökan vidare till dem.

Alternativa lösningar för kraven på användning av potatisutsäde

Vi förutsätter att de föreslagna nivåerna för ökning av ekologiskt utsäde i kraven har tagits fram i dialog med branschen för att avgöra vad som är ett möjligt och rimligt krav på andel ekologiskt potatisutsäde. Tillgången kan också variera mellan år vilket måste kunna beaktas av SJV.

11 § Särskilda villkor för vegetativt växtförökningsmaterial

Vi håller med SJV om att det är viktigt att upprätthålla kundernas förtroende för ekologisk produktion. Vi anser dock att den ekologiska produktionen i sig visst innebär en betydande skillnad från konventionell produktion redan idag, genom t.ex. restriktiv användning av växtskyddsmedel, även om förökningsmaterialet inte är ekologiskt. Vi delar således inte SJV:s analys om att skillnader saknas mellan ekologisk och konventionell produktion i det avseendet.

Utifrån vår vetskap genom kontakter med företag som producerar och säljer växtförökningsmaterial, så är utbudet av ekologiskt vegetativt växtförökningsmaterial inom vissa grödor begränsat. Det gäller särskilt jordgubbar. Det är därför positivt att SJV föreslår att de nya villkoren ska gälla först om några år (2025).

Även i de fall där ekologiskt växtförökningsmaterial finns eller kommer att finnas, är det en stor risk att valmöjligheterna är begränsade för producenterna vilket kan försvåra deras produktion. Ett ekologiskt växtförökningsmaterial av hög kvalitet kommer att vara dyrare än inköp av nuvarande växtförökningsmaterial. Det kommer leda till en dyrare produktion och behov av höjda priser på slutprodukterna. Det kan hända att konsumenter inte kommer vara villiga att betala det betydligt dyrare priset för ekologiska produkter, vilket kan påverka efterfrågan och på sikt minska underlaget för ekologisk produktion. Det vore förstås olyckligt för producenterna och för branschen som helhet.

12 § Generellt undantag

Vi är positiva till att tillämpa undantaget. Det är viktigt att minska den administrativa bördan för lantbrukarna, därför är det positivt att SJV inte avser att kräva in underlag från odlarna. Det är bra att kvitto föreslås gälla som dokumentation för inköpt utsäde.

Generella undantag bör utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt. SJV bör arbeta för att införa fler grödgrupper för trädgårdsgrödor.

13-14 §§ Godkänd blandning

SJV:s ansats att minska den administrativa bördan genom att ålägga godkännandet till utsädesföretagen istället för odlarna är positivt. Det är viktigt att minska den administrativa bördan för lantbrukarna.

16 § och bilaga 4 Undantag i katastrofsituationer

Det är bra att SJV har ändrat lydelsen i förhållande till det tidiga samrådet. Nu är det tydligt att individuella undantag är en möjlighet, men att det inte utesluter möjligheten till generella undantag som SJV fortfarande har enligt artikel 2 i 2020/2146.

Undantag för vissa områden är väldigt viktigt för att kunna underlätta den administrativa bördan under katastrofsituationer.

17-18 §§ samt bilaga 5 och 6 Retroaktiv omställning för skiften med miljöersättning och Retroaktiv omställning för obehandlade skiften

Det är positivt att SJV använder den dokumentation kring åtaganden som de redan har tillgång till så att lantbrukarna slipper ytterligare administrativ börda. Det är dock beklagligt att det blir mer kostsamt och administrativt krävande att ansöka om godkännande av retroaktiv omställning. Det bör inte bli dyrare för producenter som vill ställa om till ekologisk produktion.

Det är otydligt i bilaga 5 och 6 till vem den sökande ska lämna ansökan om retroaktiv omställning.

23 § och bilaga 10 Rengörings och desinfektionsmedel i ekologisk växtodling

Det verkar rimligt att behålla nuvarande lista tills kommissionen fattar beslut om något annat.

3 KAP. BESTÄMMELSER OM DJURHÅLLNING RESPEKTIVE 4 KAP. BESTÄMMELSER OM VATTENBRUK

3 kap. 4-7 §§ och 4 kap. 3 § samt bilagorna 11-12 och 14 Inköp av icke ekologiska djur eller vattenbruksdjur

Fråga: vad är anledningen till att SJV ställer krav på att sökanden ska beskriva vilka försök hen har gjort för att få tag på ekologiska djur, om det inte är ett krav enligt förordningen? SJV bör överväga om kravet är befogat och står i proportion till den administrativa bördan som ytterligare dokumentationskrav innebär för producenterna.

LRF anser inte att SJV bör tillämpa striktare nationell implementering av förordningen än nödvändigt. Det är också otydligt vad som ingår i kravet. Det är viktigt att det finns en tydlighet och rättssäkerhet i bedömningen. Att behöva dokumentera varje person som den sökanden har varit i kontakt med förefaller absurt.

3 kap. 6 § och bilaga 11 Inköp av vuxna avelsdjur upp till 40 procent icke-ekologisk djur

Fråga: vad är anledningen till att SJV ställer krav på att sökanden ska beskriva vilka försök hen har gjort för att få tag på ekologiska djur, om det inte är ett krav enligt förordningen? SJV bör överväga om kravet är befogat och står i proportion till den administrativa bördan som ytterligare dokumentationskrav innebär för producenterna.

LRF anser inte att SJV bör tillämpa striktare nationell implementering av förordningen än nödvändigt.

3 kap. 7 § och bilaga 12 Förnya fjäderfäfloccar

Vi ser inte att förutsättningarna i driften kommer att ändras efter ett år i produktionen. Därför borde undantagen beviljas för längre tid än så. Vi anser inte att det är relevant att kräva ekologiska fjäderfän vid förnyelse av en flock innan reglerna för ekologiska föräldradjur är verkställda år 2036. Fram till dess finns ett undantag som bör nyttjas. Om kravet måste införas ändå anser vi att ansökningarna kan förenklas så aktörerna kan ansöka för planerade insättningar för en längre tidsperiod, t.ex. en bör treårsperiod gälla för undantagen.

Fråga: vad är anledningen till att SJV ställer krav på att sökanden ska beskriva vilka försök hen har gjort för att få tag på ekologiska djur, om det inte är ett krav enligt förordningen? SJV bör överväga om kravet är befogat och står i proportion till den administrativa bördan som ytterligare dokumentationskrav innebär för producenterna. LRF anser inte att SJV bör tillämpa striktare nationell implementering av förordningen än nödvändigt.

3 kap. 8 § Långsamväxande fjäderfä

Vi är positiva till SJV:s förslag att tillåta 45 gram under en tioårig övergångstid. Det ger utrymme och möjligheter för företagen att anpassa sig till de nya reglerna som kommer. Det är mycket positivt att SJV tar hänsyn till utmaningarna som finns inom ekologisk fjäderfäproduktion idag, och det faktum att Sverige utgör en liten marknad. Fjäderfäbranschen är, som SJV nämner, sårbar.

Det är överlag viktigt att Sverige inte tillämpar strängare regler än vad EU-förordningen kräver, om det inte finns ett önskemål och behov av det från branschen. Det kan i så fall hämma utvecklingen av den ekologiska produktionen.

Vi anser dock att skrivningen om vad den tillåtna genomsnittliga tillväxttakten bör vara efter 2032 kan tas bort. När det tioåriga undantaget löper ut kan man återigen reglera vilken tillväxttakt som är rimlig framgent. Det är dock viktigt att producenterna känner till vad den nya tillåtna tillväxttakten kommer att vara efter 2023 i god tid. Det bör därför beslutas senast 2031.

3 kap. 9 § Vitaminer till idisslare

LRF är positiva till SJV:s förslag.

3 kap. 10-11§§ Rastgårdar

Det är positivt att SJV i §11 föreslår en generell dispens för nötkreatur, får och getter. Vi noterar att förslaget har reviderats i förhållande till det tidiga samrådet och är positiva till att ordalydelsen i §11 har ändrats. Nu tolkar vi det som att undantagen kan gälla besättningar och inte bara individer. Det vore önskvärt att SJV bekräftar ovan tolkning. Om inte så får det betydande negativa konsekvenser för fårnäringen.

3 kap. 12 § Uppbundna nötkreatur

LRF stödjer SJV:s förslag att även fortsättningsvis tillämpa ett generellt undantag för uppbundna nötkreatur i mindre besättningar. Individuella undantag skulle medföra betydande arbete och kostnad för företagen. Det finns många mindre ekologiska nötkreaturproducenter som inte har möjlighet att ha djuren lösgående idag. Om undantaget inte förlängs så skulle det slå hårt mot dessa producenter vilket skulle få direkta konsekvenser för den biologiska mångfalden, sysselsättningen, med mera. LRF menar att utfasningen av uppbundna djur bör ske successivt och inte ha något stoppdatum.

Det är dock fortfarande problematiskt att den nya regeln kommer att påverka produktionen på enskilda företag i de fall det finns fler än 50 vuxna nötkreatur. Det finns företag med lösdrift som har kvar äldre stall med uppbundet system för att kunna hantera en mindre grupp individer under en kort tid i ett visst skeende, till exempel för att möjliggöra en bättre sinläggning, i lugn och ro vänja in förstakalvare vid mjölkning, etcetera. Metoden används för att djurhållarna anser att de kan tillgodose en för det momentet bättre djurhållning. Vi vill därför att SJV ser över möjliga lösningar för att företagen även fortsättningsvis ska kunna använda metoden. Vi förutsätter att undantag kan tillåtas enligt följande skäl i p.1.7.5 i förordningen "(...) Det får endast vara tillåtet att isolera djuren under en begränsad tid, när personalens säkerhet äventyras eller av djurvälståndsskäl. (...)". Utifrån vår förståelse så behöver myndigheterna inte reglera dessa undantag, men det vore önskvärt att få en bekräftelse från SJV att dessa fall kommer kunna godkännas även framgent.

Vi uppfattar att åldern på djuren skiljer sig i beskrivningen i konsekvensutredningen, från föreskriften. I föreskriften står det att det gäller djur äldre än sex månader. Detta vore bra att få bekräftat eftersom vi tolkar det som 24 månader enligt vad som anges i konsekvensutredningen. I förordningen står det unga djur.

3 kap. 13 § och bilaga 13 Avlägsnande av hornanlag

Det är inte tydligt att avhorning av vuxna nötkreatur är tillåtet i föreskriften. Det bör förtydligas. LRF anser också att det bör vara tillåtet att avhorna getter vid behov, enligt samma skäl som för nötkreatur.

LRF anser att det är positivt att det infördes en möjlighet till undantag för att få utföra avhorning eller avlägsnande av hornanlag i den nya förordningen. Vi är också positiva till att Jordbruksverket föreslår att undantag ska kunna beviljas för avlägsnande av hornanlag även i framtiden. Avlägsnande av hornanlag behöver inte vara förenat med vare sig smärta eller obehag för djuren. Kalvar är vid avhorning både lokalbedövade och ges smärtstillande medel vid ingreppet. Det finns stora fördelar med att vid behov för

djurens och människors säkerhet kunna avlägsna hornanlag. Hornlösa djur är många gånger en förutsättning för att kunna bedriva ett säkert arbete för företagaren. Detta ger också SJV uttryck för i konsekvensutredningen genom att referera till Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) där det är ett allmänt råd att nötkreatur i lösdrift bör vara avhornade.

Med tanke på Jordbruksverkets främjandeuppdrag för ekologisk produktion i nationella livsmedelsstrategin, bör Jordbruksverket tolka regelverket på ett sätt som i möjligaste mån minskar den administrativa bördan för producenterna. En verksamhet där djurhållare inte kan avlägsna hornanlag på ett smidigt och kostnadseffektivt sätt medför hinder för producenter att bedriva ekologisk produktion. Det finns en risk att producenter skulle välja bort ekologisk produktion, eller sluta med verksamheten helt, om produktionen blir för svår att bedriva. Detta går rakt emot målen i den nationella livsmedelsstrategin. För att undantaget ska utformas i enlighet med ovan nämnda främjandeuppdrag, lämnar vi följande förslag och medskick.

- *Avlägsnande av hornanlag är viktigt för djurens och människornas säkerhet*
Jordbruksverket påpekar att de har fått synpunkter om att avlägsnande av hornanlag eller horn inte främjar djurhälsan. LRF håller inte med om dessa synpunkter. Avlägsnande av hornanlag görs för att förbättra djurhälsan genom minskad skaderisk. Detta framgår av Jordbruksverket själva i konsekvensutredningen (s.41) samt av Jordbruksverkets föreskrift (SJVFS 2019:18).

I förslaget anges i bilaga 13 punkt 3 att djurhållaren ska ange vad denne gör för att inte rutinmässigt behöva avhorna i framtiden. Vad menar Jordbruksverket att en enskild djurhållare realistiskt ska kunna göra som inte är kostnadsdrivande (omfattande ombyggnationer) eller produktionssänkande. Att hålla uppbundna kor är inte ett alternativ på längre sikt. Trenden på marknaden och den politiska viljan är att styra mot en övergång till lösgående djur, i både ekologisk och konventionell produktion. Det kan dock inte ske fortare än vad företagen mäktar med ekonomiskt.

- *Förfarandet måste förenklas för djurhållaren och det bör räcka att anmäla behovet till Jordbruksverket*

LRF håller inte med om Jordbruksverkets bedömning att deras förslag på tillämpning innebär en så låg administrativ börda för företaget som möjligt. Utformningen av bilaga 13 i remissen bidrar inte till minskad regelbörda eller förenkling för djurhållaren. Av bilagan framgår att sökanden ska lämna uppgifter i ansökan om ”skäl för ansökan”. Skrivningen är väldigt allmänt hållen och gör det svårt för djurhållaren att veta vad hen ska fokusera på i sin ansökan. Vi uppmuntrar istället Jordbruksverket att tillhandahålla standardformuleringar med motiveringar för att förenkla för djurhållaren att besvara dessa krav på uppgifter. Ett enkelt förfarande hade varit förtryckta val som djurhållaren kan kryssa för.

I bilaga 13 föreslås också att djurhållaren ska ange ”vad sökanden gör för att inte rutinmässigt behöva avhorna eller avlägsna hornanlag i framtiden”. Var detta krav

kommer ifrån framgår inte av konsekvensutredningen. Om kravet saknar grund i förordningen bör det strykas ur bilagan.

Vidare menar vi att Jordbruksverket har tolkat skrivningen om anmälan i förordningen fel. I förordningen står att aktören ska anmäla behovet av undantag. Jordbruksverket har däremot skrivit att aktören ska ansöka om undantaget. Kravet på att ansöka tycks här gå utöver vad den legala grunden kräver. Vi menar att det är en skillnad på dessa förfaranden, där anmäla skulle kunna innebära att det är tillräckligt för aktören att anmäla behovet till Jordbruksverket, istället för att ansöka. På så sätt skulle förfarandet kunna förenklas för den sökande djurhållaren som inte behöver vänta på ett godkännande om kriterierna är uppfyllda. Ett sådant förfarande skulle kunna villkoras med att Jordbruksverket ska återkomma till den sökande inom en viss tid om ansökan om undantag trots allt inte kan godkännas. Detta skulle innebära en administrativ lättnad för djurhållaren.

- *Tiden för undantagen bör vara så lång som möjligt*

För en så enkel utformning som möjligt bör ingen tidsbegränsning införas för undantagen. En tidsbegränsning skulle enbart resultera i att djurhållarna behöver ansöka om undantag med en högre frekvens, vilket ökar den administrativa bördan hos företagen utan att i praktiken medföra någon förändring i verksamheten. Utifrån vår förståelse av förordningen så finns det ingen sluttid angiven för när undantag enligt punkt 1.7.8 i bilaga II del II inte längre ska vara tillåtet. Vi tolkar det som att det är tillåtet att bevilja undantag tills något annat beslutas.

Enligt våra uppgifter avser Norge, Danmark och Finland att godkänna undantag utan tidsbegränsning. Norge planerar att låta undantaget gälla till dess det sker ändringar i driften. Även Danmark och Finland är inne på samma spår. Jordbruksverket bör undersöka mer kring dessa länders tillämpning för att se om ett svenskt undantag skulle kunna utformas i likhet med de som andra länder utifrån samma förordning har för avsikt att ställa. Det skulle innebära att undantagen ges till dess att förutsättningarna för driften förändras, t.ex. genom ny- eller ombyggnation av stallet som fungerar för behornade djur, eller genom en helt ny djurbesättning med nya pollade raser. Att inte ha ett specifikt tidsomfång skulle vara positivt för producenterna eftersom de inte regelbundet behöver utföra administrativa uppgifter som i praktiken inte leder till någon förändring i driften..

- *Avelsarbete för endast en specifik egenskap hindrar övrig genetisk utveckling av ekologiska raser*

Avel är ett komplext och långsiktigt arbete där avvägningar hela tiden måste göras mellan olika egenskaper och värden för produktionen. Viktiga egenskaper rör exempelvis juverhälsa, klövhälsa, kalvningsegenskaper och fertilitet, utöver alla produktions- och funktionsegenskaper. I Norden används NTM- totalavelsindexet för att få fram den ko som är mest lämpad att producera och fungera under nordiska förhållanden. Att ensidigt vara tvungen att smalna av avelsbasen för att nå endast en specifik egenskap, som hornlöshet, kommer att ge en avsevärd inbromsning på den genetiska utvecklingen av våra mjölkraiser i ekologiska besättningar. Inaveln kommer

att öka, då det pollade anlaget inte finns i så många olika härstamningar. Inom en del raser finns det inte alls. Av 67 000 genomiskt testade hondjur i Sverige är idag 2,9 % av Holsteindjuren pollade, och 4,3 % av SRB-djuren pollade. Det är bara 29 djur totalt som är homozygot pollade. Detta är djur i alla typer av mjölkbesättningar, men andelen pollade djur är än så länge låg.

Ingen djurhållare vill behöva avhorna sina djur. Processen är kostsam, tidskrävande och har inget egenvärde i sig. Däremot måste producenter förhålla sig till de praktiska och ekonomiska förutsättningar som råder för produktion med nötkreatur idag. Därför kan avhorning eller avlägsnande av hornanlag ändå vara nödvändigt.

5 KAP. BESTÄMMELSER FÖR KONTROLLORGAN

5-6 §§ Avgifter för kontroll

Det är väldigt viktigt att företagens kostnader i form av avgifter för kontroll av kontrollorganen inte är för höga. Det är därför bra att SJV föreslår att reglera grunderna för kontrollorganens avgiftssättning.

§ 9 Uppgiftsinlämning

SJV:s ambition att minska företagens administrativa börda genom att t.ex. inte föreskriva krav som leder till utökade strukturundersökningar och mer detaljerad upplösning på djurräkningar är positiv.

10 § och bilaga 15 Statistikuppgifter

Alla ambitioner att minska den administrativa bördan för företagen är positivt.